

Select Language ▼

הישראלים שבהם: האם המלחמה ב-BDS תחזק את יהודי אמריקה?

צילום: Bridge to Nowhere CC BY-2.0

שמואל רוזנר
10/01/2015

אחרי הקרב על הסכם הגרעין, שפילג את הקהילה היהודית בארצות הברית, האם יצליח המאבק נגד תנועת החרם על ישראל דווקא לאחד אותם?

שנה לא קלה עוברת על קהילת היהודים הגדולה של אמריקה, שכוללת מתח, קטטות וחוסר שקט.

הארגונים מתמודדים עם שאלות קשות מצד חלק מתומכיהם. התומכים מתמודדים עם מחלוקות ועם אווירה שנעשתה נעימה פחות. לישראל יש חלק עיקרי בזה: היא, והדאגות שלה. בעיקר סביב הקרב על ההסכם עם איראן והציפייה שלה שיהודי אמריקה יתמכו בעמדתה - ציפייה שהוגשמה רק בחלקה.

אבל לארגון אחד זאת הייתה שנה מוצלחת: ארגון הקהילה הישראלית-אמריקאית, ארגון גג המבקש לייצג את הישראלים המתגוררים באמריקה. הארגון הזה ממשיך להתרחב, בתמיכתם הכלכלית של פטרונים המרכזיים, ובראשם שלדון אדלסון, אך לצדו גם אחרים, שהבולט שבהם הוא חיים סבן. משרדים נפתחים ונציגויות מתחדשות בלוס אנג'לס, במיאמי, בניו יורק, בבוסטון, בניו ג'רזי ובלאס וגאס. עוד מעט באמריקה יהיה משרד של IAC (Israeli American Council) בכל מקום שיש בו ישראלים. ובאמריקה, את זה כולם יודעים, יש ישראלים כמעט בכל מקום. כמה מאות אלפים בסך הכל, ככל הנראה 700-800 אלף.

הארגון הזה החל את דרכו כבר בשנת 2007, אך בשנה שעברה השיק את עצמו מחדש כארגון ארצי בכנס גדול בווינינגטון. בעוד שבועיים יתקיים הכנס השני. הרבה השתנה מאז, וכלום לא השתנה. הישראלים באמריקה עדיין מתקשים להנחיל לדור הצעיר זהות מובחנת יהודית וישראלית. הם עדיין רוצים להנחיל זהות כזאת. הם עדיין מחפשים דרכים טובות יותר לעשות זאת. והם עדיין נאלצים להתיישר לפי הדחוף ולהזיז הצדה את החשוב. מדברים על זהות, אבל נדרשים כל הזמן לעסוק בפוליטיקה.

בשנה שעברה התמקדו בארגון בהסכם הגרעין עם איראן, לקראת הקרב הגדול, אך כשעוצמתו והיקפו עדיין לא היו ידועים. בהתאם, הכנס שלהם ספג קצת ביקורת על שהיה פוליטי מאוד, ויש שטענו אף שהיה מוטה פוליטית לצד אחד. נשמעה בו ביקורת חריפה למדי על מדיניותו של ממשל הנשיא ברק אובמה. גם השנה עשוי להיות לא קל: הארגון נקט עמדה חדה, ברורה, נגד ההסכם עם איראן ונגד העברתו בקונגרס. "ההסכם לא טוב", אמר לי בשבוע שעבר יו"ר הוועד המנהל של הארגון, שון אבן-חיים. "אנחנו לא נגד הנשיא", הדגיש. אבל הם בהחלט נגד המדיניות שנקט בחודשים האחרונים.

לארגון יש עניין גדול להדק את החיבור בין הקהילה הישראלית-אמריקאית הגדולה לבין הקהילה היהודית-אמריקאית הגדולה יותר. להדק את החיבור בלי לאבד את הייחוד - זה היה היעד בעבר, ונדמה שהיום זה אף יותר. בעיקר משום שהשנה האחרונה הבהירה עד כמה שונים הישראלים-אמריקאים מהיהודים-אמריקאים, בוודאי בהקשרים פוליטיים, וכאשר מדובר בנושאים הנוגעים לישראל. "אנחנו מבינים את הנושא האיראני יותר מיהודים אמריקאים", אמר לי אבן-חיים.

רוב הארגונים החשובים של יהודי אמריקה יצאו נגד ההסכם עם איראן, אבל סקרים שנערכו באמריקה לימדו שבקרב יהודי ארצות הברית עלה מספר התומכים בהסכם על מספר המתנגדים, תופעה מאכזבת למדי לטעמו של הארגון הישראלי-אמריקאי. "הם לא מבינים שאיראני שלובש חליפה ומדבר יפה עדיין לא הצטרף למערב", אומר אבן-חיים. ויהיו מן הסתם לא מעט יהודים באמריקה שלא יאהבו את ההתבטאות הזאת - יראו בה סוג של התנשאות. אבל "אין מה לעשות", הוא אומר, וטוען כי אינו מבין "איך ארגון יכול להגיד שהוא פרו-ישראלי ולתמוך בהסכם כזה". יש כמה ארגונים יהודיים שתמכו בהסכם, לא הרבה, וכמה שהחליטו שלא להביע עמדה פומבית. "זה כמו שבמלחמת העולם השנייה יהודים כאן לא עשו את כל מה שצריך לעשות", אמר לי אבן-חיים. אמירה קשה. "יתרזוז? אני לא מחפש להיות פופולרי", הוא אומר. זה נכון, אבל לא לגמרי נכון. שהרי המטרה הבאה של המועצה מחייבת שיתוף פעולה עם ארגונים יהודיים אחרים, ועל כן, מחייבת גם יכולת להידבר איתם באופן שלא יקומם אותם.

שלא ייבהלו

לדברי אבן-חיים, הארגון מורכב מ"ישראלים שלא מנותקים מישראל", בעוד שלרבים מיהודי אמריקה ישראל היא "לצערי כאב ראש", כדבריו. היא הייתה כאב ראש בנושא האיראני, שעיימת את ממשלת ישראל מול הממשל האמריקאי ואילץ את היהודים לבחור צד בעניין שלא נוח להם. היא כאב ראש גם בנושא שיעמוד השנה במוקד של חלק ניכר מדיוני הכנס בווינגטון: BDS, תנועת החרם על ישראל. סטודנטים יהודים בקולג'ים האמריקאיים נתקלים בשנים האחרונות בתכיפות גוברת בפעילות אנטי-ישראלית הגולשת לפעילות אנטי-יהודית. "כולם מבינים שזאת אנטישמיות לשמה", אומר אבן-חיים. אבל לא בטוח שבאמת "כולם" מבינים את זה. וגם אם מבינים, לא בטוח שכולם רוצים לנהל מלחמה גלויה נגד התופעה הזאת. כפי שאבן-חיים עצמו מודה: "ליהודים לפעמים יש אשליה שזה יביא לשינוי פוליטי". כלומר אלה מהם - רוב יהודי אמריקה - שאינם מזדהים עם מדיניותה של ישראל בנושא הפלסטיני, עשויים להתפתות ולקוות ש-BDS הוא בסך הכל אמצעי לחץ על ממשלת ישראל.

כנס ינסו ראשי הארגון והדוברים שזימנו לנפץ את האשליה הזאת. BDS היא תנועה שמניעה אפלים. הם ינסו גם להציע דרכים למלחמה ב-BDS. "צריך להסביר לצעירים שהם לא יכולים לעמוד מהצד", אומר אבן-חיים. ועם זאת גם הוא מבין שאי אפשר לצפות "שכל ילד יהיה לוחם נגד BDS". לדבריו, ראוי "להכין צעירים לפני קולג'" למה שמצפה להם. שיכירו את העובדות, שיידעו להשיב למי שתוקף אותם, שלא ייבהלו, שלא יברחו.

זה מסר שקל למבוגרים לשדר, אך לצעירים היוצאים ללימודים לא תמיד קל ליישם. רובם הולכים לקולג' כדי להשכיל ולבלות, לא כדי לנהל מלחמות פוליטיות הנוגעות לסכסוך ארוך ורחוק. וכמובן, יש מהם שמבקשים להשיב מלחמה, אבל יש גם רבים שתגובתם ל-BDS היא הורדת פרופיל, היטמעות שקטה בהמון. זה נכון לחלק ניכר מהסטודנטים היהודים-אמריקאים, ונכון גם "לסטודנטים ישראלים-אמריקאים שיורדים מתחת לרדאר".

במחקר גדול שפרסמתי השנה מטעם המכון למדיניות העם היהודי הובאו כמה עדויות של ישראלים שעמדו ושתקו מול אנשי אוניברסיטה שדיברו בגנותה של ישראל, פשוט משום שלא התחשק להם להתבלט בהמון ולסמן את עצמם כיהודים או ישראלים. הם היו נבוכים לספר על ההתנהלות הזאת, אבל גם ישרים מספיק כדי להודות בה בשיחה קבוצתית רגועה. חכמים מספיק כדי להציע שזה עניין שצריך להקדיש לו מחשבה ותשומת לב.

על אותו תדר

בעניין BDS, הארגון משדר על תדר שמתאים לשני תומכיו, אדלסון וסבן, העומדים משני צדיו של המתרס הפוליטי. אדלסון רפובליקני, ואילו סבן דמוקרטי. שני אלה ערכו בתחילת הקיץ כנס בלאס וגאס, שאליו זימנו ראשי ארגונים יהודיים מרחבי היבשת, כדי להודיע להם על החלטתם לשלב זרועות וארנקים ולממן מלחמה נחושה יותר, אקטיבית יותר, נגד החרם. הם משדרים על תדר שנוח יותר גם לכלל היהודים באמריקה - אם הקרב על איראן פיצל את הקהילה משום שהיה פוליטי מאוד באופיו, הקרב נגד BDS פשוט יותר. גם ממשל אובמה מתנגד ל-BDS, גם רוב היהודים מבינים את סכנותיו, בעיקר על רקע מחקרים שפורסמו השנה והבליטו את מידת החשיפה של סטודנטים יהודים לתופעה ואת ההשפעה השלילית שיש לה עליהם.

הנה כי כן, שני נושאים פוליטיים על סדר היום של המועצה השנה, שיש ביניהם מידה של סתירה מובנית: מצד אחד המשך הקרב בנושא האיראני; קרב בנושא שפיצל את הקהילה היהודית "ברמה שאני לא זוכר כמוה", כפי שאמר לי לפני שבוע אחד הבכירים הוותיקים ביותר בקהילה היהודית המאורגנת. ההסכם אמנם עבר, ולקונגרס לא ניתנה המילה האחרונה, אבל הדרך עוד ארוכה, ומתנגדי ההסכם מעבירים את עיקר מאמציהם לדרישות להידוק הפיקוח, להסבת תשומת הלב לפעילות החתרנית של איראן במזרח התיכון ולתביעה שאמריקה לא רק תחתום על ההסכם, אלא גם תוודא את יישומו וכתבו וכלשונו. מצד שני, מאבק ב-BDS - נושא שגם אבן-חיים מעוניין לקדם בו "שיתופי פעולה" בין אמריקאים-ישראלים ובין שאר יהודי אמריקה. זהו גם נושא שקל הרבה יותר לעסוק בו כאשר הקהילה מאוחדת, ולא כאשר היא מפוצלת.

כך שמצד אחד, הפעילות בנושא איראן ממשיכה להקשות על הצגת חזית אחידה ומעכירה את האווירה בקהילה היהודית. ומצד שני, העיסוק ב-BDS מחייב אחדות וצלילות. זהו נושא שאולי יאפשר לכולם לנסות לשכוח את מה שהיה ולהתמקד במשהו שיש בו אינטרס משותף ורחב כמעט לכולם.